

САНІТАРНИЙ СТАН ДУБОВИХ НАСАДЖЕНЬ У РУДНИЦЬКОМУ ЛІСНИЦТВІ ДП «КРИЖОПІЛЬСЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО» ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

Мостепанюк Володимир Андрійович,

кандидат сільськогосподарських наук,
доцент кафедри лісівництва, лісових культур та таксації лісу
Поліський національний університет

Осадчук Олександр Володимирович,

здобувач вищої освіти ОС «магістр»
спеціальності 205 «Лісове господарство»
Поліський національний університет

Обстеження санітарного стану дубових насаджень виконувалось на пробних площах, які закладались у виявлених сухостійних дубових деревостанах з вогнищами хвороб із метою визначення розповсюдженості та інтенсивності розвитку хвороб, а також визначення основних таксаційних показників деревостану з суцільним переліком дерев і виміром висот за стандартною методикою [2].

Стан насаджень на пробних площах визначався шляхом обліку дерев по породах, ступенях товщини і категоріях стану з виділенням уражених хворобами, заселених шкідниками та з іншими ознаками пошкоджень [2].

При проведенні детального обстеження в дубових насадженнях Рудницькому лісництві були закладені пробні площі кругової форми, розміром 0,3 га (табл. 1). На пробних площах проводився облік за породами й ступенями товщини з віднесенням кожного дерева до категорії стану [4]. У кожному таксаційному виділі проводився суцільний перелік деревостану та інструментальні виміри основних таксаційних показників на одній пробній площі та окомірні таксації на двох кругових площадках. Безпосередньо у лісі проводилась полекамеральна обробка даних вимірювань та окомірної таксації [4].

Для визначення санітарного стану насаджень на пробних площах для кожного дерева під час переобліку визначалась категорія стану за сумою біоморфологічних ознак, до яких відносяться: густота і колір крони, наявність і характер розподілу хвої (листя), пошкодженість останньої некрозами інфекційного й не інфекційного характеру, шкідниками й патогенами, відносний приріст пагонів і деревини, вік хвої яка зберігається на пагонах, розмір листя, наявність сухих гілок, стан кори і луба тощо.

Таблиця 1

Загальна характеристика пробних площ

№ П П	Ква р-тал	В и-ді л	Пл о-ща	Площа проби	Склад	Вік, років	Середня висота, м	Середній діаметр, см	Боні-тет	Тип лісу	Пов-нота	Кількість дерев, шт	Сума площ поперечн. перерізів, м ²	Запас, м ³ /га
1	9	19	5,2	0,3	9Д1Г	50	16,1	17,6	2	Д2ГД	0,7	201	23,4	176
2	6	15	2,6	0,3	8Д2Г	60	18,6	20,0	2	Д2ГД	0,8	216	26,2	248
3	19	1	4,7	0,3	8Д1Г1Яс	70	20,1	22,3	2	Д2ГД	0,9	228	30,2	322
4	8	12	1,2	0,5	10Д	50	16,7	17,4	2	Д2ГД	0,8	252	24	206
5	15	4	10	0,3	7Д2Г1Яс	60	17,1	20,8	2	Д2ГД	0,7	213	23	217
6	25	15	5,8	0,3	4Д4С2Г+Яс	70	21	23,6	2	Д2ГД	0,8	250	26	187

Аналіз пробних площ показав, що найбільш розповсюдженими дерево-руйнівними грибами в дібровах Рудницького лісництва являються сірчано-жовтий трутовик (3,1%), несправжній дубовий трутовик (1,1%), поперечний рак дуба (0,5%), дубовий трутовик (0,5%). Відсоток пошкодженості насаджень за нашими дослідженнями складає в середньому 5,1%.

Результати обстежень свідчать про деяку тенденцію залежності відсотка пошкоджених дубових деревостанів від повноти насаджень. Дослідження показали, що із збільшенням повноти дубових насаджень дещо зменшується кількість ушкоджених дерев (рис. 1).

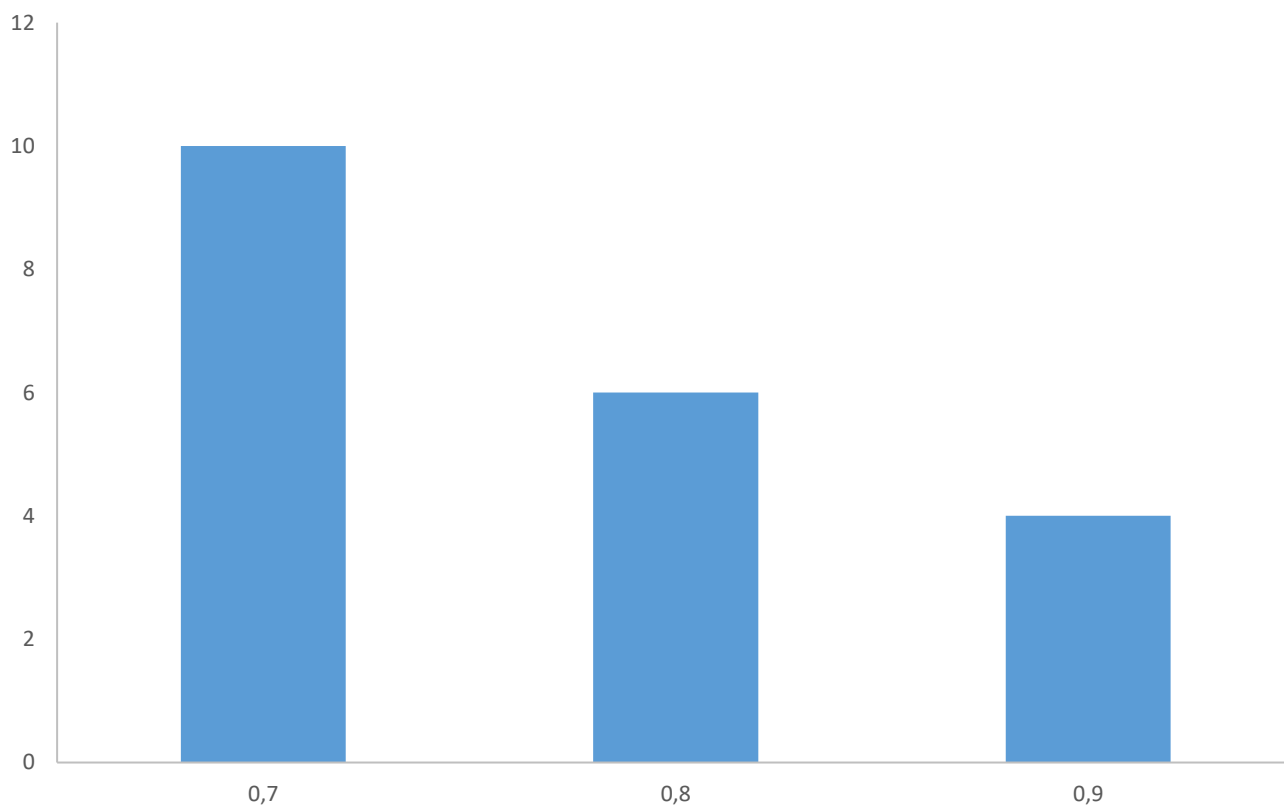

Рис. 1. Кількість ушкоджених дерев дуба залежно від повноти насаджень

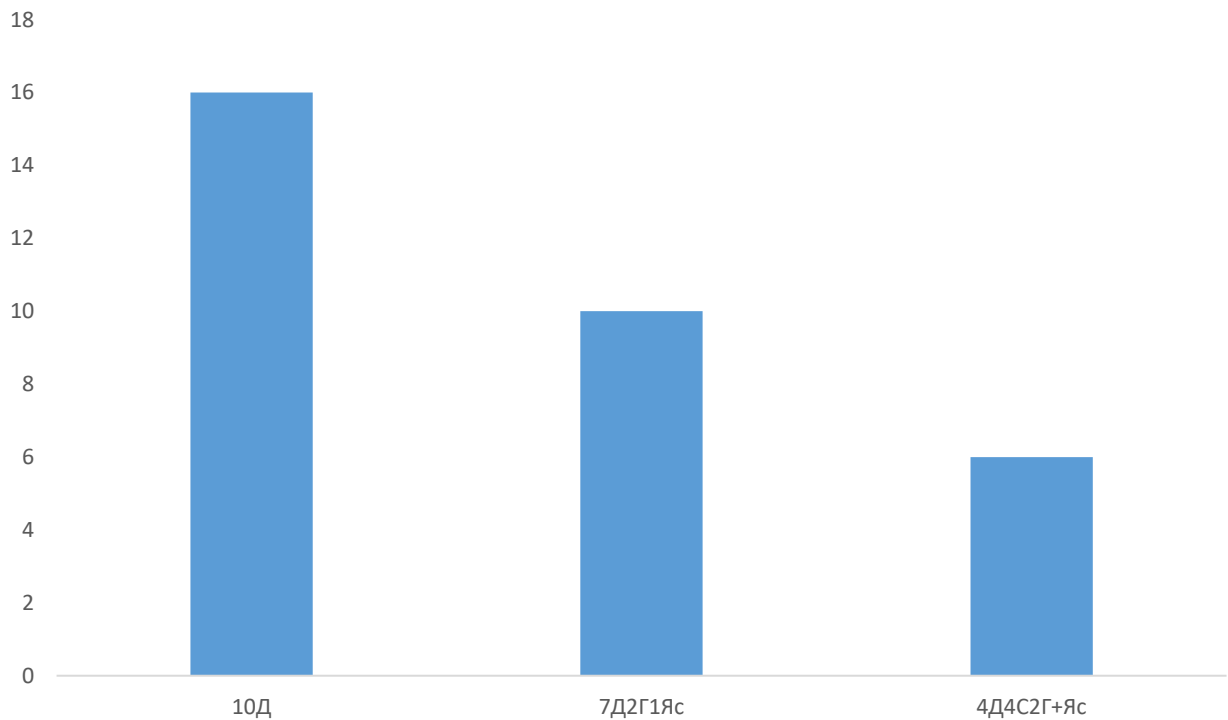

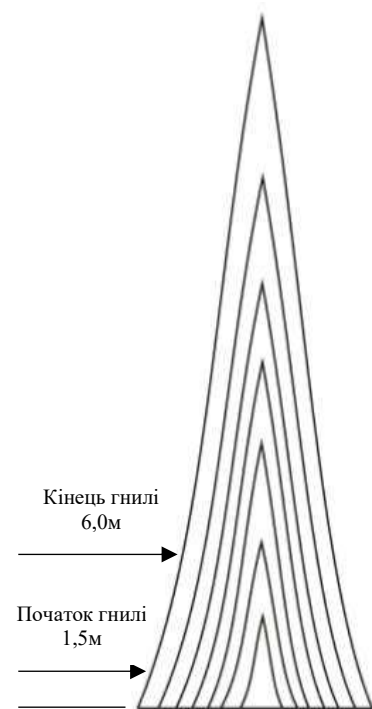
Рис. 2. Кількість ушкоджених дерев дуба залежно від складу насаджень

Дослідження показали також тенденцію до зміни кількості ушкоджених дерев дуба в залежності від складу насаджень. Відсоток пошкодження дубових насаджень Рудницького лісництва в мішаних насадженнях майже втричі нижче, ніж в чистих дубових (рис. 2). Тому бажано створювати насадження з домішками інших деревних порід.

Нами вивчалось втрати деревини в результаті пошкодження деревними гнилями. Для цього було взято 6 модельних дерев методом ступінчатого представництва (табл. 2).

Аналіз стовбурів моделей показав, що мінімальна висота початку гнилі становить 1,5м (рис. справа), кінець гнилі максимально на 6,0м. Відсоток об'єму гнилої деревини варіює від 7 до 13%, в середньому 9.1% від об'єму стовбура.

Дані свідчать про те, що сірчано-жовтий трутовик і утворена ним біла смугаста гниль приносить значної шкоди дубовим насадженням, знижуючи

вихід ділової деревини

AGRICULTURAL SCIENCES
INNOVATIVE TRENDS IN SCIENCE, PRACTICE AND EDUCATION

Таблиця 2

Характеристика модельних дерев

№ моделі	Д на 1,3 м, см	Висота моделі, м	Вимірювання діаметру	Діаметри на висоті												Довжина моделі, м	Початок гнилі, м	Кінець гнилі, м	Пошкоджено гниллю, %
				0	1	3	5	7	9	11	13	15	17	19	21				
1	17	16,3	в корі	21,0	16,1	14,8	12,4	12,0	11,7	10,5	9,1	8,6	-			15,2	1,5	6,0	13,1
			без кор.	17,4	14,0	12,2	10,5	11,2	10,7	9,5	8,1	6,8	-						
2	20	18,3	в корі	24,0	21,6	19,0	18,9	18,1	17,0	15,4	13,0	10,5	-	-	-	16,2	1,8	3,3	7,0
			без кор.	21,2	19,6	18,2	17,3	16,6	15,6	14,1	11,8	9,5	8,8	-	-				
3	22	20,3	в корі	26,0	22,6	20,0	18,9	18,1	17,0	15,4	13,0	10,5	9,8		-	19,1	2,0	3,6	7,9
			без кор.	25,2	20,6	18,2	17,3	16,6	15,6	14,1	11,8	9,5	8,8						
4	17	16,4	в корі	21,0	16,1	14,8	12,4	12,0	11,7	10,5	9,1	-	-			15,2	2,2	3,9	11,1
			без кор.	17,4	14,0	12,2	10,5	11,2	10,7	9,5	8,1	-	-						
5	20	17,3	в корі	24,0	20,6	18,6	16,9	14,1	12,0	11,4	10,0	-	-	-	-	15,6	1,8	4,3	7,5
			без кор.	21,0	18,0	16,2	14,3	12,6	13,0	10,1	9,0	-	-	-					
6	24	21,3	в корі	28,0	22,6	20,0	18,9	18,1	17,0	15,4	13,0	10,5	9,8	-	-	19,1	1,6	4,1	9,5
			без кор.	25,2	20,6	18,2	17,3	16,6	15,6	14,1	11,8	9,5	8,8	-					

Таблиця 3

Втрати деревини дуба від сірчано-жовтого трутовика

№ модельних дерев	Д на 1,3 м	Довжина моделей, м	Місцезнаходження гнилі, м	Протяжність гнилі, м	Найбільший діаметр гнилі, см	Об'єм гнилі, м ³	Об'єм стовбура, м ³	% гнилі
1	17	15,2	1,5	4,5	12,4	0,05	0,38	13,1
2	20	18,3	1,8	1,5	19,0	0,04	0,57	7,0
3	22	20,3	2,0	1,6	21,0	0,06	0,76	7,9
4	17	16,4	2,2	1,7	16,8	0,04	0,36	11,1
5	20	17,3	1,8	2,5	19,2	0,04	0,53	7,5
6	24	21,3	1,6	2,5	21,4	0,09	0,95	9,5
Всього:	-	-	-	-		0,32	3,55	9,1

З метою збільшення виходу ділової деревини в умовах Рудницького лісництва необхідно своєчасно проводити вибіркові санітарні рубки.

Список літератури

1. Гойчук А. Ф. Патологія дібров. Житомир : Полісся, 1998. 92с.
2. Пробні площі лісовпорядні. Метод закладання. СОУ 02.02.-37476:2006. Київ, Мінагрополітики України, 2006. 32 с.
3. Мозолевская Е. Г. «Методы оценки и прогноза динамики состояния насаждений. *Лесное хозяйство*. 1998. №3. С. 43-45
4. Санітарні правила в лісах України (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 26 жовтня 2016 р. № 756). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/555-95-%D0%BF#Text>
5. Мостепанюк В. А. Довідник лісовпорядника / В. А. Мостепанюк, О. О. Орлов, В. С. Ейсмонт, В. С. Вишневський; під ред. к.с.-г.н., доц. В. А. Мостепанюка. Вид. 2-е доп. Житомир : Рута, 2017. 884 с.
6. Циліорик А. В., Шевченко С. В. Лісова фітопатологія. Київ : КВІЦ, 2008. 464с.
7. Щербин-Парфёненко П. П. Раковые и сосудистые болезни лиственных пород. Москва : Гослесбумиздат, 1963. 90 с.